

УДК 792.8 (091)

DOI 10.32461/2226-3209.1.2026.356322

Цитування:

Цисельська О. В. Документальний театр в Україні: травматичний досвід війни. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2026. № 1. С. 396–404.

Tsyselska O. (2026). Documentary Theatre in Ukraine: Traumatic Experience of War. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal, 1, 396–404 [in Ukrainian].

Цисельська Оксана Володимирівна,
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри режисури
та акторської майстерності
Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-2869-2454>
2013pk@ukr.net

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ТЕАТР В УКРАЇНІ: ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД ВІЙНИ

Мета статті – дослідити терапевтичну функцію документального театру в Україні в умовах російсько-української війни. **Методологія дослідження** ґрунтується на застосуванні сукупності методів: ретроспективного аналізу, структурно-функційного, порівняльно-історичного та ін. Важливим для дослідження є мистецтвознавчий підхід до аналізу театральних вистав. **Наукова новизна** отриманих результатів полягає у здійсненні комплексного аналізу терапевтичної функції документального театру України в умовах війни. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що в умовах російсько-української війни документальний театр став одним із найефективніших та найактуальніших, що швидко реагує на зміни в суспільстві. До різних функцій документального театру під час війни додалася терапевтична функція. З 2014 року документальні вистави почали ставити Театр «Переселенця», PostPlay Театр, «Дикий театр», Театр «Лютий» та ін. Звернено увагу, що з початку повномасштабної війни документальні вистави набули особливого значення, зокрема, це вистави «Попіл мрій», «Озимі», «Зелені коридори», «Лишатися (не) можна», «Всупереч», «Обличчя кольору війни», «Я норм», «Скалічені і Сильні» та багато інших. Підсумовано, що наведені приклади вистав свідчать, що сучасний документальний театр транслює наратив травми, виступаючи як колективна терапія. Документальні вистави відіграють роль психологічної підтримки, нового способу взаємодії з глядачем, переосмислення колективної пам'яті, стаючи простором для виживання, допомагаючи краще усвідомити і прожити травматичне минуле, водночас слугуючи платформою міжнародної культурної дипломатії, доносячи правду про війну в Україні до світової спільноти.

Ключові слова: документальний театр, документальна вистава, війна, травма, терапевтична функція.

Tsyselska Oksana, Candidate of Art History, Senior Lecturer of the Department of Directing and Acting, Kyiv National University of Culture and Arts

Documentary Theatre in Ukraine: Traumatic Experience of War

The purpose of the article is to explore the therapeutic function of documentary theatre in Ukraine in the context of the Russian-Ukrainian war. **The research methodology** is based on the application of a set of methods: retrospective analysis, structural-functional, and comparative-historical. Important for the research is the art historical approach to the analysis of theatrical performances. **The scientific novelty** of the obtained results lies in the implementation of a comprehensive analysis of the therapeutic function of documentary theatre in Ukraine in wartime conditions. **Conclusions.** As a result of the conducted research, it was found that in the conditions of the Russian-Ukrainian war, documentary theatre became one of the most effective and relevant, quickly responding to changes in society. To the various functions of documentary theatre during the war, a therapeutic function was added. Since 2014, documentary performances have been staged by the Theatre of Displaced People, PostPlay Theatre, Wild Theatre, Furious Theatre, and others. It was noted that since the outbreak of the full-scale war, documentary performances have acquired special importance, in particular, these are the performances 'Ashes of Dreams', 'Winter', 'Green Corridors', 'You Can't (Not) Stay', 'Contrary', 'Faces of the Colour of War', 'I Am Normal', 'Crippled and Strong' and many others. It is concluded that the examples of performances given show that modern documentary theatre transmits the narrative of trauma, acting as collective therapy. Documentary performances play the role of psychological support, a new way of interacting with the viewer, rethinking collective memory, becoming a space for survival, helping to better understand and live the traumatic past, while serving as a platform for international cultural diplomacy, bringing the truth about the war in Ukraine to the world community.

Keywords: documentary theatre, documentary performance, war, trauma, therapeutic function.

Актуальність теми дослідження. Мистецтво в умовах російсько-української війни відчуває необхідність реагувати на колективну травму та втілювати її у творчості. Одним із таких жанрів мистецтва є документальний театр, який відіграє значну роль у переосмисленні національної ідентичності та підтримці культурної стійкості. Документальний театр займає унікальне місце в культурному житті України, особливо в умовах війни. На відміну від традиційних вигаданих наративів, документальні вистави базуються на реальних свідченнях, інтерв'ю, документах та аудіовізуальних матеріалах, створюючи мистецьке середовище, що зберігає життєвий досвід. У контексті війни документальний театр розширився як за масштабом, так і за призначенням, залишається одним із найпотужніших засобів, через який пережитий досвід стає культурною пам'яттю.

Аналіз досліджень і публікацій. Різні аспекти діяльності документального театру в Україні досліджують у своїх працях вітчизняні науковці: мистецтвознавці, культурологи, філософи, історики. Зокрема, О. Апчел у дисертаційному дослідженні «Документальний театр у контексті сучасної культури» [1] зосереджує увагу на теоретичному обґрунтуванні існування документального театру як новітнього морфологічного утворення в умовах культури останньої третини ХХ – початку ХХІ ст., виокремлює соціокультурні умови актуалізації документальних драматургічних наративів. Авторка констатує, що «документальний театр з усіма його методами і формами сценічної репрезентації, найважливіший серед яких є метод вербатім, є складовою посткласичної культури» [1, 124]. Утім, ця та інші праці О. Апчел присвячені діяльності документального театру до 2014 року, тому не відображають зміни, що відбулися у театрі після Революції Гідності і в умовах війни.

О. Демідко у статті «Феномен документального театру та його вплив на театральну культуру України», аналізуючи історію документального театру за кордоном і в Україні до 2021 року, підсумовує, що «документальний театр набув популярності на рубежі ХХ–ХХІ століть. Сьогодні він знаходиться на межі мистецтва та соціальних проєктів» [11, 49]. Серед документальних театрів в умовах початку війни на Сході України «з найбільш яскравих» автор визначає «Театр Переселенця» і «Дикий театр». Діяльність «Театру Переселенця» розглядають також і Г. Сухомлин, Ю. Цивата та

А. Чорнойван у статті «Реалії російсько-української війни в документальному театрі України» [18, 91]. Авторки проаналізували й узагальнили творчі напрацювання документального театру в Україні на початку 2010-х років, а також після 2014 року, з початком російської агресії на Сході України. У статті наведено приклади окремих документальних вистав 2022 року – першого року повномасштабної війни. Документальний театр як новітню сценічну практику розглядає М. Крипчук [13].

Питання документального театру також фрагментарно висвітлюються і в інших наукових працях, присвячених проблематиці театрального мистецтва, зокрема, у працях С. Гордєєва [10], Ю. Бенті і П. Шопіна [4] та ін.

Отже, документальний театр в умовах повномасштабної російсько-української війни потребує детального дослідження.

Мета статті – дослідити терапевтичну функцію документального театру в Україні в умовах російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Дослідники визначають різні види документального театру. Зокрема, С. Гордєєв звертає увагу на такі види, як форм-театр, вербатім-театр, проєктний театр або театр для діалогу [10, 442]. М. Крипчук, спираючись на дослідження О. Апчел, виділяє театр документу, вербатім-театр і театр свідків [13, 532]. Варто зазначити, що існує, з одного боку, документальний театр як аматорський незалежний театр, з іншого боку, документальні вистави ставляться на сцені професійних театрів. Документальні вистави базуються на документах, документальних текстах, інтерв'ю свідків подій тощо.

В Україні документальний театр набув значного поширення з початку 2010-х років. Одним із проєктів був документальний театр «Експертиза» групи TanzLaboratorium, заснований 2013 року (tanzlaboratorium.org/xpertyza). Утім, саме в умовах російсько-української війни документальний театр став одним із найефективніших та найактуальніших, що швидко реагує на зміни в суспільстві. Крім різних функцій документального театру під час війни додалася ще й терапевтична функція. З жанром документального театру почали працювати українські режисери, наприклад Андрій Май, драматурги, зокрема, Наталя Ворожбит та ін. Прикладами документального театру з початку війни на Сході України і анексії Криму з 2014 року, які почали виконувати терапевтичну функцію, можна вважати Театр

«Переселенця», PostPlay Театр, «Дикий театр», Театр «Лютий» та ін.

Особливої актуальності документальні вистави набули після повномасштабного російського вторгнення. Так, аматорський документальний театр «Лютий», що продовжив свою діяльність в Одесі під керівництвом режисерки з Криму Галини Джикаєвої, ставить вистави, присвячені війні та її осмисленню. Його головна мета – підняти дискурс у суспільстві, поговорити на болючі теми сьогодення [6]. Одна з відомих вистав театру – «Попіл мрій» (2024) про митців (фотографів, кінематографістів, драматургів), які зараз перебувають у лавах ЗСУ. Прем'єра вистави відбулася 23 березня 2024 року в Одеському музеї західного і східного мистецтва [6]. «Герої та героїні – митці різних професій. Фотографія, кіно, драматургія, театральна педагогіка, акторство, режисура –

поле їхніх мистецьких пошуків до 23 лютого 2022 року. Сьогодні на світ вони дивляться через приціл снайперської гвинтівки, міномета чи будь-якої іншої зброї, рятують життя і годують наших захисників», – розповіли у театрі про виставу в інтерв'ю *Укрінформ* [6]. Варто зауважити, що за даними Українського ПЕН, від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну станом на березень 2024 року загиблими вважалися 99 українських митців [6]. Також у репертуарі театру «Лютий» такі вистави, як «Стіни», бо як говорять прототипи її героїв: «У нас немає дому, у нас тільки стіни», – їх дім лишився на окупованих або знищених територіях [2]; вистава про дітей війни під назвою «43/23», де проводяться історичні паралелі: діти Другої світової війни і сучасні діти російсько-української війни; та інші вистави (рис. 1).

Рис. 1. Вистава документального театру «Лютий» [2]

Режисерка театру Г. Джикаєва зазначала: «Після наших вистав завжди дуже цікава полеміка, бо документальний театр це – громадянська активність, яка спонукає людей говорити на складні теми, важливі для суспільства. Але перед цим спілкуванням часто бувають не бурхливі оплески, а пауза, тому що це шок, для багатьох це – ретравматизація. Водночас це і терапія, тому що спільне, колективне проживання травми – дуже терапевтично. Люди можуть поплакати, розказати свою історію після вистави. Цей театр не для задоволень, цей театр для іншого» [2].

У 2024 році Музей воєнного дитинства створив «Озимі» – майстерню документального театру для підлітків, «які через взаємодію один з одним змогли прожити

на сцені та передати глядачеві різноманіття досвіду проживання російсько-української війни» [7]. Вистава «Озимі» (реж. А. Май, куратор проекту А. Борутя) – це приклад, як документальний театр працює з дитячим досвідом війни. Хоча значна частина матеріалу не увійшла у фінальну виставу, утім сам процес збору був важливим як для творення, так і для терапевтичного проживання власного складного досвіду. Від розмов про спільне учасники переходили до розповідей про власний досвід – про втрату батьків, досвід переміщення через війну, життя у новому місці та ін. У виставі також були використані візуальні матеріали, зокрема, малюнки інших учасників, створені під час занять у майстерні, фото з домашнього архіву (рис. 2).

Рис. 2. Вистава «Озими» [7]

Окрім безпосередньо аматорських незалежних документальних театрів, з початком повномасштабного вторгнення у репертуарі професійних українських театрів все більше використовувався новий жанр вистав – документальні вистави, які фіксували та переосмислювали досвід війни. За чотири роки повномасштабної війни з'явилися сотні таких документальних вистав-свідчень, що часто поєднували реальні свідчення, чорний гумор, роздуми про ідентичність та пошук безпеки в умовах війни.

Серед документальних вистав першого року повномасштабної війни варто відзначити виставу «Зелені коридори» (2022) за однойменною п'єсою драматургині Н. Ворожбит [19], в якій досліджується тема біженців. Вистава побудована за принципом коротких історій, кожна з яких починається зі слова «черга». Перша черга – це порядок пропуску на кордоні з Європою, яка 24 лютого 2022 року відкрила ці самі «зелені коридори». Сюжет вистави побудований на досвіді чотирьох жінок-переселенок з різних міст України, кожна з яких має свою долю, які, рятуючись від війни, перетинають кордон до Європи «зеленим коридором», але дуже скоро усвідомлюють свою потребу вдома і перетинають кордон у зворотному напрямку. Як зазначила шеф-редакторка *Суспільного Культура* К. Яковленко після відвідування вистави, «цей спільний досвід – і про спільну травму, і про спільність тих, хто вижили, і тих, хто бачили смерті близьких. Спільність у багатьох речах, попри те, що всі ми дуже по-різному переживаємо цю війну» [20]. Як прокоментувала сама драматургиня Н. Ворожбит, «це спроба проаналізувати стосунки України з ЄС, відрефлексувати травматичний досвід біженства, втрати і

стосунки з домом» [3]. П'єса «Зелені коридори» була написана на замовлення театру «Камершпиле» в Мюнхені, в Україні вистава була поставлена у 2023 році у Театрі Драматургів (реж. О. Гладушевський) та у Театрі на Подолі (реж. М. Голенко) [3] (рис. 3).

Рис. 3. Вистава «Зелені коридори». Театр на Подолі [19]

Інша документальна вистава першого року повномасштабної війни – «Лишатися (не) можна» (2022, реж. Є. Резніченко), яка розповідає про досвід життя під окупацією співробітників Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша. Як зазначив генеральний директор театру О. Книга в інтерв'ю *Радіо Культура*, «сила цієї вистави саме в її безпосередності, в її документальності» [12]. Було записано 36 годин тексту – інтерв'ю з акторами-херсонцями, зроблено літературну обробку.

Згодом до вистави було додано відеокomпоненту – прізвище та ім'я кожної людини із зазначенням кількості днів, проведених в окупації. До вистави включено документальні свідчення про шалений опір росіянам під час окупації у місті Херсоні, про протестні мітинги та про людей з їхніми долями в окупації. Більшість акторів у виставі грає себе та розповідає історію власного

порятунку [5, 12]. О. Книга звернув увагу, що «терапевтичний ефект мистецтва існує, й іноді на нашій виставі люди, які пережили окупацію, починають вперше за кілька місяців плакати. А потім нарешті починають говорити після тривалого мовчання» [12]. Виставу показали у Києві, Одесі та інших містах України (рис. 4).

Рис. 4. Вистава «Лишатися (не) можна» [12]

Документальна вистава «Всупереч» (2022, реж. А. Меженін) Дніпровського академічного театру драми та комедії «Драміком» розповідає про багатовікову боротьбу українського народу за свободу, охоплюючи події Революції Гідності та російсько-української війни, і показує незламність нації, де життя триває попри все, зокрема, історію людини, яка садить яблуню, що символізує надію і продовження життя всупереч усім випробуванням. Звідси і назва вистави – «Всупереч» (рис. 5).

Рис. 5. Вистава «Всупереч». Театр «Драміком» [9]

На сайті Музею Революції Гідності разом з оголошенням про показ вистави у Києві у річницю початку повномасштабної війни 24 лютого 2023 року на сцені Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки зазначається: «Вистава не лише оголює національні травми, повертає нас до найзнаковіших подій та епізодів цієї війни з її героями й символами, а й, усупереч ворожим планам, спонукає жити, боротися та перемагати» [17]. Режисер А. Меженін зазначив: «Вистава справді унікальна. Сміливо про це говорю. Такий стиль театру доволі рідко зустрічається в нашій країні. Пост-документальний театр – це влучне, але складне визначення. Скажімо краще – сучасна вистава, яка поєднує всі елементи театру. Крім громадянської позиції, це ще й цікавий мистецький крок» [8]. Це підтверджується і на сайті театру «Драміком» [9].

Документальна вистава «Обличчя кольору війни» (2022, реж. О. Гнатюк) театру авторської п'єси Concertation, який був заснований у Маріуполі, але з початку повномасштабної війни переїхав до Києва, заснована на історіях акторів театру, які провели майже 1,5 місяці під окупацією в Маріуполі – про життя під обстрілами і в підвалах, втрату близьких тощо. Прем'єра вистави відбулася у липні 2022 року у Театрі на Подолі [15] (рис. 6). Пізніше Музей «Голоси Мирних», який зібрав сповіді учасників

вистави в окрему колекцію, презентував виставу у Дніпрі, Вінниці, Черкасах та інших

містах України [14].

Рис. 6. Вистава «Обличчя кольору війни». Театр на Подолі [15]

«Я норм» (2022, реж. О. Дмитрієва) – документальна вистава Харківського державного академічного театру ляльок імені В. А. Афанасьєва за однойменною п'єсою драматургині Ніни Захоженко, пізніше

ввійшла до репертуару театрів Кисва, Кам'янського, Дніпра. Зокрема, виставу було поставлено у київському «Театрі на СОЛОМ'янці» (реж. А. Боровенський) [3] (рис. 7).

Рис. 7. Вистава «Я норм». Театр на СОЛОМ'янці [3]

Події у виставі «Я норм» розгортаються в Бучі напередодні та в перші дні війни, коли жахлива реальність жорстко ввірвалася в життя чотирьох сімнадцятирічних підлітків. Ще вчора вони «зависали» в соціальних мережах, готувалися до державного вступного іспиту, будували плани на майбутнє і закохувалися, але початок повномасштабного вторгнення розділив їхнє життя на «до» і «після». Це сповідь сучасних підлітків, їхнє бачення війни, «кожен з яких по-різному

проживає травматичний досвід і робить свій вибір» [3].

Документальна вистава «Скалічені і Сильні» (реж. С. Ємець) зіграна Запорізьким дитячим театром «СВІЯ» – діти від 13 до 18 років говорять про війну – лише прожите і побачене на власні дитячі очі (рис. 8). «Війна розірвала їхнє життя на шматки, як папір, який утилізують, бо він більше не потрібний. А вони малювали на цьому папері своє життя. Війна намагається скалічити їхні душі, але вони від цього стають лише світлішими, бо

навчилися лікувати свої душевні рани. Кожен з них звик жити зі своєю втратою, хоча біль від втрати відчуває щохвилини. Біль робить їх

тільки сильнішими», – зазначається у анотації на виставу [3].

Рис. 8. Вистава «Скалічені і Сильні». Театр «СВІЯ» [3]

Протягом 2022–2025 років різні театри й театральні групи в Україні ставили й інші документальні вистави на матеріалі російсько-української війни: «Місто Марії: щоденники облоги» (реж. Є. Відіщева), «На*І*t» (реж. Т. Трунова), «Тренди твіттера» (реж. С. Юшков), «Маріупольська драма» (реж. Є. Тишук), «Київська перепічка» (реж. І. Вітовська), «Військова мама» (реж. О. Ткачук), «Вона Війна» (реж. К. Васюков), «Тиловий Що?Денник» (реж. Р. Худяшов), «Я повернуся» (реж. О. Гриценко), «Величне століття. Веселе» (реж. О. Гладушевський) та багато інших. Умови війни змушували проводити вистави не лише у театрах, бібліотеках, музеях, а й навіть у сховищах, на станціях метро, у внутрішніх дворах та онлайн-просторах. Ці середовища перетворювалися на сцени для відтворених моментів виживання та солідарності.

Отже, наведені приклади свідчать, що сучасний документальний театр транслює наратив травми. Більшість вистав спрямовані на відображення подій, що відбуваються в Україні під час війни, а також на передачу емоцій і переживань, які відчують люди. Г. Сухомлин та ін. зазначають, що «позбавлений театральності документальний театр активно утверджувався як особлива форма соціально важливого інтерактивного спілкування, а також став територією психологічної допомоги людям – жертвам війни, які безпосередньо на собі відчули жах і тиск російської агресії» [18, 92]. Соціолог

Д. Заєць акцентував, що «митці зосередились на травматичному досвіді <...>. Вистава формується під впливом важких почуттів болю, гніву, люті та дезорієнтації» [16]. Він звертає також увагу, що «актуалізація театру як практичного знаряддя є реакцією на колективні й індивідуальні травми, що сильно впливають на політику та суспільство сьогодні» [16]. Документальний театр у часи війни фактично виконує роль колективної терапії, стає місцем, де люди можуть разом плакати і сміятися, відчувати, що вони не самотні у ці важкі часи.

Варто визначити основні особливості документального театру в умовах війни: головна мета театру – говорити про болючі теми, піднімати дискусії в суспільстві; театр використовує для створення вистав реальні історії та тексти, інтерв'ю з очевидцями подій тощо; актори здебільшого не мають академічної акторської освіти; документальний театр має практичний вплив на людей, близьку позицію до глядача; вистави ставляться не тільки на професійній сцені, а й у різних локаціях: у культурних центрах, бібліотеках, музеях тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у здійсненні комплексного аналізу терапевтичної функції документального театру України в умовах війни.

Висновки. В умовах російсько-української війни документальний театр – це більше, ніж мистецтво. Документальні вистави відіграють роль психологічної підтримки, нового способу

взаємодії з глядачем, переосмислення колективної пам'яті, стаючи простором для виживання, емпатії та колективного переживання емоцій, допомагаючи краще усвідомити і прожити травматичне минуле, водночас слугуючи платформою для терапевтичного вираження; розуміння та осмислення реальності, допомагаючи знайти відповіді на складні злободенні питання; документування досвіду, перетворюючись на хроніку війни; міжнародної культурної дипломатії, доносячи правду про війну в Україні до світової спільноти. Сила документального театру полягає в тому, що він допомагає людям не втратити себе, навіть коли світ навколо них руйнується. Документальні вистави слугують груповою терапією, де люди можуть висловити свій травматичний досвід, про який ще не можна або зарано говорити у повсякденних розмовах.

Подальшого дослідження потребують й інші театральні жанри, які відіграють значну роль у переосмисленні національної ідентичності у часи російсько-української війни.

Література

1. Апчел О. А. Документальний театр у контексті сучасної культури: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 – теорія та історія культури / Харківська державна академія культури. Харків, 2014. 196 с.
2. Базів Л. Театр приїхав у село? Таке буває. Не часто, на жаль. *Українформ*. 2024, 27 лют. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3832872-teatr-priihav-u-selo-take-buvae-ne-casto-na-zal.html> (дата звернення: 15.04.2025).
3. Базів Л. Топ-12 українських вистав, народжених війною. *Українформ*. 2025, 20 лют. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3962170-top10-ukrainskih-vistav-narodzenih-vijnou.html> (дата звернення: 04.08.2025).
4. Бентя Ю., Шопін П. Український театр після повномасштабного російського вторгнення: нове звучання хрестоматійних текстів. *Мистецтвознавство України*. 2023. Вип. 23. С. 61–74.
5. Бондарева О. Є. Херсонщина, Херсон, херсонці у сучасній українській драматургії війни. *Південний архів (філологічні науки)*. 2024. № 99. С. 6–24.
6. В Одесі створили документальну виставу про митців, які служать у ЗСУ. *Українформ*. 2024, 20 берез. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3842375-v-odesi-stvorili-dokumentalnu-vistavu-pro-mitciv-aki-sluzat-u-zsu.html> (дата звернення: 20.07.2025).
7. Вистава «Озимі»: як документальний театр працює з дитячим досвідом війни. *Музей воєнного дитинства*. 2024. 24 лип. URL: <https://warehousechildhood.org.ua/2024/07/24/vystava-ozimi-yak-dokumentalnyi-te/> (дата звернення: 15.05.2025).
8. Всупереч – те слово, яке нас згуртувало. *Театр Драмком*. URL: <https://dramicom.dp.ua/teatr-zhyve-v-svoyemu-chasi-tvorcha-komanda-pro-vystavu-vsUPERECH/> (дата звернення: 05.10.2025).
9. Всупереч. Живі емоції за документальними текстами. *Театр Драмком. Афіша*. URL: <https://dramicom.dp.ua/afisha/vsUPERECH/> (дата звернення: 05.10.2025).
10. Гордєєв С. І. Концептуальні засади режисури сучасної української драматургії. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 4. С. 440–445.
11. Демідко О. О. Феномен документального театру та його вплив на театральну культуру України. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія*. 2021. Вип. 22. С. 45–51.
12. «Журналісти вражені, коли бачать у Херсоні, як ми у підвалі готуємо прем'єру» – Олександр Книга. *Радіо Культура*. 2023, 09 серп. URL: <https://ukr.radio/news.html?newsID=102030> (дата звернення: 17.04.2025).
13. Крипчук М. Документальний театр як новітня сценічна практика. *Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики*: матер. II Міжнар. конф., м. Кривий Ріг, 19 січ. 2024 р. Кривий Ріг: МЦНД, 2024. С. 531–532.
14. «Обличчя кольору війни». *Музей Голоси мирних*. URL: <https://civilvoicesmuseum.org/collages/oblichchya-koloru-vijna> (дата звернення: 12.10.2025).
15. Панченко О. Ворожбит, Брехт і Довженко. 14 вистав київських театрів про війну. *Віледж*. 2022, 20 серп. URL: <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-guide/329539-vistavi-pro-viynu> (дата звернення: 19.09.2025).
16. Політична теорія театру: Дмитро Заєць про документальний театр та роботу зі свідками травми. *Суспільне Культура*. 2023, 10 серп. URL: <https://suspile.media/culture/547921-politichna-teoria-teatru-dmitro-zaec-pro-dokumentalnij-teatr-ta-robotu-zi-svidkami-travmi/> (дата звернення: 30.08.2025).
17. Прем'єра вистави «Всупереч» відбудеться 24 лютого у Києві. *Музей Революції Гідності*. 2023, 03 лют. URL: [https://www.maidanmuseum.org/uk/node/2369#:~:text=\(дата звернення: 14.04.2025\).](https://www.maidanmuseum.org/uk/node/2369#:~:text=(дата звернення: 14.04.2025).)
18. Сухомлин Г., Цивата Ю., Чорнойван А. Реалії російсько-української війни в документальному театрі України. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*. 2024. Т. 7. № 1. С. 87–98.
19. Щокань Г. Вистава «Зелені коридори»: як українці стали нацією, яка вже не бідкається. *Українська правда*. 2023, 12 трав. URL: <https://life.praivda.com.ua/columns/2023/05/12/254269/> (дата звернення: 10.07.2025).
20. Яковленко К. Чотири жінки: про виставу «Зелені коридори» за однойменною п'єсою Наталки Ворожбит. *Суспільне Культура*. 2023,

06 лип. URL: <https://suspilne.media/culture/522903-cotiri-zinki-pro-vistavu-zeleni-koridori-za-odnojmennou-pesou-natalki-vorozbit/> (дата звернення: 10.07.2025).

References

1. Apchel, O. A. (2014). Documentary Theatre in the Context of Contemporary Culture: PhD thesis in Art History. Kharkiv State Academy of Culture [in Ukrainian].
2. Baziv, L. (2024, 27 February). Has the theatre come to the village? It does happen. Not often, unfortunately. *Ukrinform*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3832872-teatr-priihav-u-selo-take-buvae-ne-casto-na-zal.html> [in Ukrainian].
3. Baziv, L. (2025, 20 February). Top-12 Ukrainian plays born of war. *Ukrinform*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3962170-top10-ukrainskih-vistav-narodzenih-vijnou.html> [in Ukrainian].
4. Bentia, Yu., & Shopin, P. (2023). Ukrainian theatre following the full-scale Russian invasion: a new interpretation of classic texts. *Art Studies in Ukraine*, 23, 61–74 [in Ukrainian].
5. Bondareva, O. Ye. (2024). Kherson Region, Kherson, and the People of Kherson in Contemporary Ukrainian War Drama. *Southern Archive (Philological Sciences)*, 99, 6–24 [in Ukrainian].
6. *A documentary play about artists serving in the Armed Forces of Ukraine has been staged in Odesa* (2024, 20 March). *Ukrinform*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3842375-v-odesi-stvorili-dokumenta-lnu-vistavu-pro-mitciv-aki-sluzat-u-zsu.html> [in Ukrainian].
7. *The play 'Ozymi': how documentary theatre works with children's experiences of war* (2024, 24 July). Museum of War Childhood. <https://warchildhood.org/ua/2024/07/24/vystava-ozymi-yak-dokumentalni-te/> [in Ukrainian].
8. *'In Spite Of' – the word that brought us together* (n.d.). Dramikom Theatre. <https://dramicom.dp.ua/teatr-zhyve-v-svoyemu-chasi-tvorcha-komanda-pro-vystavu-vsuperech/> [in Ukrainian].
9. *In Spite. Real emotions based on documentary texts* (n.d.). Dramikom Theatre. Programme. <https://dramicom.dp.ua/afisha/vsuperech/> [in Ukrainian].
10. Hordieiev, S. I. (2024). Conceptual foundations of directing in contemporary Ukrainian drama. *Herald of the National Academy of Culture and Arts Management*, 4, 440–445 [in Ukrainian].
11. Demidko, O. O. (2021). The phenomenon of documentary theatre and its influence on the theatrical culture of Ukraine. *Bulletin of Mariupol State University. Series: Philosophy, Cultural Studies, Sociology*, 22, 45–51 [in Ukrainian].
12. *'Journalists are amazed when they see us preparing for the premiere in a basement in Kherson' – Oleksandr Knyha* (2023, 09 September). Radio Kultura. <https://ukr.radio/news.html?newsID=102030> [in Ukrainian].
13. Krypchuk, M. (2024, 19 January). Documentary theatre as a contemporary stage practice. A period of transformational processes in global science: tasks and challenges: proceedings of the 2nd International Conference (Kryvyi Rih, 19 Jan. 2024), 531–532 [in Ukrainian].
14. *The Face of the Colour of War* (n.d.). Museum of the Voices of Peace. <https://civilvoicesmuseum.org/collages/oblichchya-koloru-vijna> [in Ukrainian].
15. Panchenko, O. (2022, 20 September). Brecht and Dovzhenko. 14 Kyiv theatre productions about the war. *Village*. <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-guide/329539-vistavi-pro-viynu> [in Ukrainian].
16. *Political theory of theatre: Dmytro Zayets on documentary theatre and working with trauma survivors* (2023, 10 September). Suspilne Kultura. <https://suspilne.media/culture/547921-politichna-teoria-teatru-dmitro-zaec-pro-dokumentalni-teatr-ta-robotuzi-svidkami-travmi/> [in Ukrainian].
17. *The premiere of the play 'In Spite of' will take place on 24 February in Kyiv* (2023, 03 February). Museum of the Revolution of Dignity. [https://www.maidanmuseum.org/uk/node/2369#:~:text="](https://www.maidanmuseum.org/uk/node/2369#:~:text=) [in Ukrainian].
18. Sukhomlyn, H., Tsyvata, Yu., & Chornoivan, A. (2024). The realities of the Russian-Ukrainian war in Ukrainian documentary theatre. *Bulletin of the Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Performing Arts*, 7(1), 87–98 [in Ukrainian].
19. Shchokan, H. (2023, 12 May). The play 'Green Corridors': how Ukrainians became a nation that no longer complains. *Ukrainska pravda*. <https://life.ppravda.com.ua/columns/2023/05/12/254269/> [in Ukrainian].
20. Yakovlenko, K. (2023, 06 July). Four Women: on the play 'Green Corridors' based on the play of the same name by Natalka Vorozhbyt. *Suspilne Kultura*. <https://suspilne.media/culture/522903-cotiri-zinki-pro-vistavu-zeleni-koridori-za-odnojmennou-pesou-natalki-vorozbit/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 07.01.2026
Отримано після доопрацювання 09.02.2026
Прийнято до друку 16.02.2026
Опубліковано 31.03.2026